

ชุดการเรียนรู้การศึกษาและพัฒนการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้าากก
ผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

The Learning Education Development of Visual Arts Project Learning
from Phi Ta Khon Mask Dan Sai District Loei Province

ธมกร บุตรศรี^{1*} และ สาทิต ทิมวัฒน์บรรเทิง²

Tamakorn Butsri^{1*} and Sathit Timwatbuntong²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ M.Ed. student in Art Education Program, Faculty of Fine Art, Srinakharinwinrot University

² Associate Professor Dr., Faculty of Fine Art, Srinakharinwinrot University

*Corresponding author: tamakorn.butstri@g.swu.ac.th

(Received: 2023-04-03; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-05-18)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้าากกผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ฯ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านกกบก จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมมติฐานโดยใช้การทดสอบ (t-test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 83.81/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด 2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 24.65 และ ค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 32.05 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้, โครงการวิชาทัศนศิลป์, หน้าากกผีตาโขน

Abstract

The objectives of this research were: (1) to create the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province with an 80/80 efficiency, (2) to study academic achievement before and after using the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province, and (3) to study the satisfaction of students with the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask Dan Sai district, Loei province. The samples in this research were 20 primary education 4th-6th grade students in 2021 academic year from Ban Kok Ka Bok School selected by using purposive sampling. The instruments of this research were: (1) active learning plans, (2) the objective test for measuring before and after learning outcomes, and (3) a questionnaire for assessing satisfaction. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and the t-test technique.

The research findings were as follows:

1. The learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province were found at the effectiveness standard of 83.81/88.00 which was higher than criterion.

2. The achievement of students was higher with a statistical significance at the level of .01 clarified by the pre-test scores of 24.65 and the post-test scores of 32.05 on average.

3. The satisfaction of students with the four aspects of the learning kit was at the highest satisfactory level with the average of 4.63.

Keywords: The learning development, Visual arts project, Phi Ta Khon mask

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ที่ได้พัฒนาสืบทอดกันมาในชุมชน เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์ และตกผลึกเป็นองค์ความรู้ในหลายๆ ด้าน เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมสอดคล้องในแต่ละช่วงเวลา ในปัจจุบันการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแต่ก็ไม่สามารถทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้เท่าที่ควร เพราะยังไม่มีจัดการให้เป็นระบบเฉพาะทาง และยังไม่นำเอาประเด็นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท ดังนั้นหน่วยงานด้านวัฒนธรรมจึงดำเนินงานเรื่อง การส่งเสริมอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการนำทุนทางวัฒนธรรมไปพัฒนา ด้วยเหตุนี้จึงได้จัดเก็บองค์ความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจด้านศิลปะ สร้างผลงานทางทัศนศิลป์ ผ่านจินตนาการ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กลุ่มเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แบ่งออกได้เป็น 3 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ สาระการเรียนรู้ดนตรี และสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างาน

ทางทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการวิธีการสอนมากกว่าหนึ่งวิธี อย่างเป็นระบบ มีการใช้สื่อแบบประสมอย่างพอเหมาะเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อสร้างเสร็จแล้วผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาชุดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและอิสระ ผู้สอนได้แบ่งเบาภาระโดยมีสื่อการสอน วิธีการสอนรวมถึงเนื้อหาการสอน พร้อมใช้และสามารถส่งต่อให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พัสวรรณ ศรีลาน, 2561) โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนแบบโครงการ คือ การจัดการเรียนการสอน ที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้เรียน เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่างๆด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) และการประเมินตนเอง (สิริวิมล ท้วมแสง, 2561)

ประเพณีผีตาโขน เป็นประเพณีประจำท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ถึง ต้นเดือนกรกฎาคม ก่อนถึงฤดูกาลทำนาของทุกปี จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงบรรพชนของชาวด่านซ้ายตามความเชื่อว่า บรรพชนคือผู้ดลบันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อพืชพันธุ์ที่ปลูกหรือความแห้งแล้งก็ได้ “ผีตาโขน” มาจาก คำว่า “ ผีตามคน” คนป่าที่เคยปรนนิบัติรับใช้พระเวสสันดรและนางมัทรีตอนที่อยู่ในป่า ได้แฝงตัวตามมาส่งทั้งส่งทั้งสองพระองค์ในขบวนแห่เข้าเมือง ในงานบุญหลวง จึงเป็นที่มาของคำเรียก “ผีตามคน” หรือ “ผีตาโขน” ปัจจุบัน การละเล่นผีตาโขน ได้อยู่ร่วมในขบวนแห่ในงานบุญหลวงเป็นเวลา 3 วัน ลักษณะของผีตาโขนคือ การสวมหน้ากากที่ทำจากหวดหนึ่งข้างเหนียว มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ แต่งกายด้วยชุดที่ทำจากเศษผ้ามาเย็บต่อกันคลุมมิดชิดทั้งตัวและมี “หมากกะແທ່ງ” อุปกรณ์ที่มีเสียงดังคล้ายระดิ่ง เป็นเครื่องประดับผูกที่เอว บ้างก็ผูกที่คอ และในมือก็ถือไปด้วย ภายในงานมีผู้คนในชุมชนได้มารวมตัวกันร้อง เล่น เต้นรำ อย่างสนุกสนาน ด้านพิธีกรรมทางศาสนามีการเทศมหาชาติและชาวบ้านร่วมกันทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว (พงศธร พินิจวัฒน์, 2548)

ประเพณีผีตาโขนเป็นประเพณีที่มีความสำคัญแฝงไว้ด้วยความเชื่อ ความศรัทธา และวิถีชีวิตของ คนในชุมชนเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน ในปัจจุบันภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์ ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ และ นานาชาติ โดยประเมินจากปริมาณของนักท่องเที่ยว และผู้ที่มาร่วมงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นใน ทุกๆปี แต่ในด้านการศึกษารื่องที่เกี่ยวกับประเพณีผีตาโขนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีไม่มากนัก จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนเรื่องประเพณีผีตา โขนภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พบว่าการนำเอาความรู้เรื่องภูมิ ปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะยังไม่สามารถทำให้เกิดผล ในทางปฏิบัติเท่าที่ควรและยังไม่มีจัดการให้เป็นระบบเฉพาะทาง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหาก นำเอาความรู้เรื่องประเพณีผีตาโขนมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้ทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ความเป็นมารวมถึง วิธีการในการทำหน้ากากผีตาโขนจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อนักเรียนและผู้สนใจศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยเห็นว่าชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จาก หน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จะมีประโยชน์ต่อการเรียนในวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องประเพณีผีตาโขน จากการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ที่สร้าง ขึ้นนี้มีรูปแบบ เนื้อหา ความรู้และกิจกรรมที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าและความสำคัญ ของประเพณีผีตาโขนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการสอนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จาก หน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านกกบก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ที่เรียนในวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน
ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 8 แผน ใช้ระยะเวลาในการสอนจำนวน 8 สัปดาห์

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

มีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาคู่มือครูและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน จำนวน 8 แผน

1.2 กำหนดองค์ประกอบรูปแบบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา/สาระ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางในรายวิชาเพื่อออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่มีเนื้อหาเรื่องประเพณีผีตาโขน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวิธีการทำหน้ากากผีตาโขน โดยวัดการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ ดังนี้ ด้านความรู้ ด้านความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการวิเคราะห์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผลการประเมิน พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.8-1.00

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 20 คน

3.แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

3.1 ศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องผลการประเมินพบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.8-1.00

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกบกบกเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. แนะนำการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน และสาธิตขั้นตอนต่างๆรวมถึงการแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ

3. ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 8 แผน ใช้เวลาในการสอน 8 สัปดาห์

5. ดำเนินการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

6. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย พบว่า ชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($E_1 = 83.81$) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ($E_2 = 88.00$) สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการพัฒนาการเรียนรู้อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย จากหน้ากากผีตาโขน

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	
20	16.03	83.81	20	18.73	88.00	83.81 / 88.00

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ยการทำแบบทดสอบหลังเรียนอยู่ที่ ($\bar{X} = 32.05$, S.D.= 7.58) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนอยู่ ($\bar{X} = 24.65$, S.D.= 6.81) และค่า t มีค่าเท่ากับ 23.77 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย จากหน้ากากผีตาโขน

คะแนนทดสอบ	N	ผลการทดสอบ			
		\bar{X}	SD	t	sig
ทดสอบก่อนเรียน	20	24.65	6.81	23.77*	.000
ทดสอบหลังเรียน	20	32.05	7.58		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก ที่เรียนในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย จากหน้ากากผีตาโขน จำนวน 20 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.50$) และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนข้ออื่นๆนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจจากการเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชา
ทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	\bar{x}	SD	ระดับ
1. ครูอธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย	20	4.65	0.65	มากที่สุด
2. ครูให้คำแนะนำปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
3. ครูมีจิตใจเมตตากรุณาต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียม	20	4.65	0.57	มากที่สุด
4. ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	20	4.70	0.57	มากที่สุด
5. ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	20	4.65	0.56	มากที่สุด
6. เนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	20	4.40	0.57	มาก
7. เนื้อหามีการเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	20	4.65	0.58	มากที่สุด
8. เนื้อหาตรงตามความสนใจของนักเรียน	20	4.70	0.65	มากที่สุด
9. การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	20	4.65	0.57	มากที่สุด
10. เนื้อหาครบถ้วน ชัดเจน ไม่สับสน	20	4.60	0.58	มากที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมเนื้อหาที่เรียน	20	4.70	0.65	มากที่สุด
12. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย	20	4.70	0.56	มากที่สุด
13. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	20	4.65	0.56	มากที่สุด
14. นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน	20	4.60	0.56	มากที่สุด
15. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดและกล้าตัดสินใจ	20	4.64	0.57	มากที่สุด
16. บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	20	4.70	0.53	มากที่สุด
17. นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น	20	4.68	0.57	มากที่สุด
18. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	20	4.41	0.73	มาก
19. นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	20	4.59	0.59	มากที่สุด
20. บรรยากาศที่เปิดให้นักเรียนทำงานอย่างอิสระ	20	4.68	0.57	มากที่สุด
21. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
22. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
23. นักเรียนมีความสุขและเพลิดเพลินในการปฏิบัติกิจกรรม	20	4.70	0.56	มากที่สุด
24. นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง	20	4.63	0.56	มากที่สุด
25. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	20	4.50	0.65	มาก
รวม	20	4.63	0.60	มากที่สุด

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน ชุดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้นี้ประกอบด้วยเนื้อหา สาระ ใบความรู้ ใบงาน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพอใจ เหมาะสมต่อความต้องการของผู้เรียน โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง ซึ่งการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้นี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการเรียนแบบโครงการ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมความรู้ มีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหาและผู้เรียนเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ ซึ่งครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ทศพร (2553) เรื่องการพัฒนาชุดการสอน ที่กล่าวว่า ชุดการสอนคือระบบการผลิตและนำสื่อต่างๆ มารวมกันโดยมีอุปกรณ์ในการสอนคือ คู่มือครู เนื้อหา แบบฝึกทักษะ ที่นำมาจัดเป็นชุดหรือกล่อง โดยมีการกำหนดความมุ่งหมายในการเรียนไว้อย่างชัดเจนและครบถ้วน ซึ่งในการเรียนนั้นจะใช้กระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนช่วยกันศึกษาหาความรู้ที่มีครูคอยชี้แนะแนวทางในการสอน โดยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน $E1=78.32$ และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ $E2=75.43$ แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ $78.32/75.43$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากข้อมูลดังกล่าวมานี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน $E1=83.81$ และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ $E2=88.00$ สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.65 และ

หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 32.05 แสดงให้เห็นว่า ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และการเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกับผู้เรียนโดยตรงในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านการทำงานอย่างมีระบบตามขั้นตอน คิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานได้หลากหลายแบบ ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถสรุปและนำเสนอผลงานได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่มากขึ้นในเรื่องของประเพณีผีตาโขน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิมล ท้วมแสง (2561) เรื่องการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องผลผลิตแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตราชเทวี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โดยการใช้กระบวนการสอนแบบโครงงาน ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ทั้งด้านคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาเมื่อได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนแบบโครงงานนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาได้ดีมากขึ้น และจากการเรียนแบบโครงงานนี้ส่งผลให้นักเรียนมีผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 31.75 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 90.00

3.นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุดเฉลี่ย 4.63 โดยแยกเป็นรายด้านเรียงจากลำดับมากไปน้อย พบว่า มีความพึงพอใจใน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมาเป็น ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลซึ่งผลเป็นด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ยอดราช (2555) ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.42 แยกเป็นรายด้านเรียงจากลำดับมากไปน้อย พบว่ามีความพึงพอใจใน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมาเป็น ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้การเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกรักต่อการทำงานเป็นกลุ่มในทางบวก ด้วยความพอใจรวมถึงด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี สนุก มีรูปแบบที่หลากหลาย ครูจะไม่กำหนดกรอบการทำงานที่ตายตัว นักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมและตรงกับความสนใจของตนเอง สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูมีความพร้อมในการสอน มีการจัดเตรียมเนื้อหา

สื่อการสอน และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ได้อย่างครบถ้วน คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ การวัดผลและประเมินผลมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีประสิทธิภาพเพียงพอ ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องประเพณีผีตาโขนและวิธีการทำหน้ากากผีตาโขน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นๆ

1.2 นำเอาชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีในท้องถิ่น โดยเป็นทางเลือกให้นักเรียนที่สนใจได้ศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาต่อยอดสู่การเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้การเรียนความหลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิธีการนำเสนอชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขนกับกลุ่มทดลองอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.(ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

จริยา ทศพร.(2553). *การพัฒนาชุดการสอน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีธาภิเศก 2 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ธวัชชัย ยอดธราช.(2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำ ระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่.กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- พงศธร พินิจวัฒน์. (2548). ศิลปกรรมท้องถิ่น : กรณีศึกษาหน้ากากผีตาโขน อำเภอดำซ้าย จังหวัดเลย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปริญญาโท กศ.ม).
- พัสวรรณ ศรีลาน.(2561). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลง เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริวิมล ท้วมแสง.(2561) การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังในรายวิชา ศิลปะ:เรื่องผลผลิตแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตราชเทวี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนแบบโครงงาน. บัณฑิตวิทยาลัย ปริญญาโท กศ.ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.